

INFORMATION FÖR PATIENTER MED MELANOM

Operation

Vid din operation har en elakartad hudtumör, dvs. melanom borttagits, det har även gjorts en portvaktslymfkörtelbiopsi och vid behov har lymfkörtlar med cancerspridning borttagits. Efter operationen får du en tid till cancerläkare, som bedömer ifall det behövs andra behandlingar i tillägg till operationen. Det som påverkar bedömningen är tumörens storlek, spridningsgrad samt risken för återfall. Dessutom påverkar hur du återhämtat dig efter operationen, din ålder och möjliga grundsjukdomar vårdbeslutet.

Adjuvant behandling (vid melanom som inte spridit sig)

Efter operationen kan man ge tilläggsbehandling i form av läkemedel- eller strålbehandling ifall risken för återfall är hög. Det görs en personlig bedömning för dig ifall det är nödvändigt att ge medicinsk behandling och i så fall vilken typ av behandling. Vi speciellt hög risk för återfall kan man överväga att använda immunologiska läkemedel som infusioner eller i viss fall sk.riktande läkemedel. Målet med den adjuvanta behandlingen är att förstärka ditt eget immunförsvar i kampen mot cancer. Det hörs på läkarmottagningen från sidoeffekter av dessa läkemedel.

När det gäller nya läkemedel gör läkaren en bedömning ifall du kan ta del i läkemedelsprövning.

Strålbehandling

Strålbehandling kan vara en del av tilläggsbehandlingen efter operationen då melanomet har spritt sig till de lokala lymfkörtlarna. Strålbehandling kan även ges som symtomlindrande behandling (vid metastasering i hjärna eller skelett, som orsakar smärta eller frakturrisk).

Strålbehandling ges på en strålbehandlingsenhet, varav de närmaste finns på Vasa centralsjukhus och Uleåborg universitetssjukhus. Ifall cancerläkaren bedömer att du har nytta strålbehandling görs remiss till det sjukhus du själv valt. Tiden meddelas hem till dig per post. Strålbehandling ges i allmänhet fem dagar i veckan (vardagar), ett behandlingstillfälle tar några minuter. Längden av strålbehandling varierar. När det gäller strålbehandling mot skelettet är även engångsbehandling möjlig.

Under strålbehandlingen kan du bo i sjukhusets patienthem eller åka dagligen hemifrån, då FPA ger ersättning enligt allmänt transportmedel (tåg, buss, FPA taxi). När det gäller ersättning för egen bil lönar det sig att diskutera med FPA. Ifall du har nedsatt allmäntillstånd (du kan t.ex. inte röra dig självständigt) kan läkaren efter bedömning skriva intyg för taxiresor.

Läkemedelsbehandling (vid spritt melanom)

Ifall det vid utredningen konstateras att melanomet har gett spridit sig (t.ex. lungmetastaser, metastaser i inre organ eller skelett) görs en bedömning utgående från det borttagna födelsemärkets, melanomets, och patologens specialundersökningar vilken typ av läkemedelsbehandling som rekommenderas för dig. Som poliklinisk infusion kan s.k. immunologiska behandlingar ges, dessa rekommenderas för patienter med god allmän kondition för att bromsa sjukdomens framskridande. Ibland kan melanomet var snabbt framskridande och s.k. BRAF-positivt, då kan en behandling i tablettform (s.k. BRAF inhibitor) komma på fråga.

Vi följer med hur du mår och dina blodvärden regelbundet under behandlingen. Läkaren gör för dig en personlig bedömning av helhetsnyttan av behandlingen med beaktande av biverkningar. Tiden för röntgenundersökningar får du av sjukskötare och resultaten hör du av den behandlande läkaren.

Biverkningar av behandlingen

Efter operationen kan det uppkomma svullnad på områden därifrån lymfkörtlar borttagits. Vi ger information och råd angående möjliga behandlingar.

Cancerbehandlingarna (läkemedelsbehandling, strålbehandling) kan orsaka många olika biverkningar (förändringar i blodvärden, magbesvär, urineringsbesvär, hud- och slemhinneförändringar, håravfall, trötthet, nedsatt matlust, illamående, nedstämdhet, uppkomst av diabetes, underfunktion av sköldkörtel, rytmstörningar o.s.v.). Du får personlig information om möjliga biverkningar av din behandling och hur man håller dessa under kontroll.

Stödtjänster

Vi försöker hjälpa dig på bästa möjliga sätt, så att din planerade behandling kan genomföras. Under behandlingen kan du vid behov sjukskrivas. En del av läkemedlen är helt ersättningsgilla (läkaren gör ett B-intyg till FPA). Du får skriftlig information om din cancer, dess behandlingar, kostråd och dina sociala förmåner. Du har möjligt till stödjande samtal med personal på psykiatriska polikliniken. Vid behov ordnar vid tid till socialarbetare.

Uppföljning

Uppföljningen är personlig och beror på risken för återfall. Patienter med melanom som återfallit eller metastaserat uppföljs på cancerpolikliniken.

Kontaktuppgifter

Cancerpolikliniken är öppen måndag till torsdag 8.00–15.30 och fredag 8.00–14.30. Vid behov kan du kontakta sjukskötare, telefonnummer (06)826 4229. Telefontid måndag till fredag kl. 9-11.